

4. Лаппо В.В. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 384 с.

Дмитро СУМЦОВ

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Сучасна економіка перебуває у стані глибокої цифрової трансформації, що охоплює всі сфери діяльності – від фінансових операцій до управління бізнес-процесами. Майбутнім економістам необхідно бути підготовленими до аналітичної діяльності, роботи з різноманітними джерелами інформації в сучасному комп'ютерному середовищі та аналізу економічних задач із застосуванням передових інформаційних систем. Ця вимога обумовлена посиленням орієнтації професійної освіти на формування особистості, здатної функціонувати в режимі постійного підвищення рівня самоосвіти. Тому цифрова грамотність постає не лише загальнокультурною, а й ключовою професійною компетентністю студентів-майбутніх економістів, що забезпечує їхню готовність до роботи в умовах цифрового ринку праці. Відтак проблема професійної підготовки студентів-майбутніх економістів в умовах цифровізації виробничих процесів потребує подальшого поглибленого вивчення.

Проблематика розвитку цифрових компетентностей знайшла відображення у працях європейських експертів, зокрема в рамках концепції *DigComp Framework* (2022) [10], а також у дослідженнях українських науковців (І. Розман, А. Петрова [5]; О. Спірін, О. Овчарук [6], І. Тропіна [7] та ін.). У наукових розвідках підкреслюється, що цифрова грамотність є основою професійної діяльності сучасних фахівців різних галузей, включно з економічною сферою. Дослідники Р. Кубанов [2], Т. Прийдак, Л. Яловега, О. Лега, Т. Мисник, С. Зоря [3]; Л. Філіппова, Г. Тверезовська [8] наголошують, що майбутнім економістам необхідно бути підготовленими до аналітичної діяльності, роботи з різноманітними джерелами інформації в сучасному комп'ютерному середовищі та аналізу економічних задач із застосуванням передових інформаційних систем.

Метою дослідження є обґрунтування сутності цифрової грамотності як ключової професійної компетентності майбутніх економістів та визначення її структурних компонентів відповідно до вимог цифрової економіки.

Цифрова грамотність – це інтегральна характеристика особистості, що охоплює знання, уміння та ставлення, необхідні для ефективного використання цифрових технологій у професійній та соціальній діяльності. Її структура визначається міжнародними та національними рамками

компетентностей, зокрема DigComp Framework (ЄС) [10] та українською «Цифрограмою» [9].

Зокрема, у європейській рамці DigComp 2.2 цифрова грамотність визначається як сукупність знань, навичок і ставлень, що дозволяють людині впевнено, критично та безпечно використовувати цифрові технології для навчання, роботи та участі в суспільному житті [10]. В українському контексті цифрова грамотність розглядається як ключова компетентність громадянина, що забезпечує професійну мобільність та конкурентоспроможність на ринку праці [9].

Узагальнення наведених визначень дозволяє уточнити сутність поняття «цифрова грамотність майбутніх економістів» та потрактувати його як *інтегральну якість особистості, що поєднує знання, уміння та ставлення, що характеризують готовність працювати з фінансово-економічними даними у цифровому середовищі*.

У європейській рамці цифрових компетентностей громадян DigComp Framework (ЄС) визначено п'ять взаємопов'язаних сфер, які окреслюють зміст і структуру цифрової грамотності: інформаційну грамотність та роботу з даними, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту, безпеку у цифровому середовищі та розв'язання проблем. Українська рамка цифрової компетентності «Цифрограм» конкретизує ці положення відповідно до національного контексту й виокремлює шість сфер: основи комп'ютерної грамотності, інформаційну грамотність, створення цифрового контенту, комунікацію і взаємодію у цифровому суспільстві, безпеку у цифровому середовищі та навчання впродовж життя у цифровому середовищі. Обидві рамки підкреслюють комплексний характер цифрової грамотності, що охоплює технічні, когнітивні, комунікативні, творчі й безпекові аспекти діяльності користувача.

У професійній підготовці майбутніх економістів цифрова грамотність набуває особливого значення. Вона передбачає володіння сучасними інструментами бізнес-аналітики та фінансового моделювання (Excel, Power BI, Python, R, SQL), здатність працювати з великими масивами даних, здійснювати економічний аналіз із використанням цифрових платформ та інформаційних систем, уміння ефективно комунікувати у глобальному цифровому середовищі й забезпечувати інформаційну безпеку фінансових операцій. Такі компетентності сприяють підвищенню якості прийняття управлінських рішень, розвитку аналітичного мислення та цифрової культури майбутніх фахівців до професійної діяльності в умовах цифрової економіки.

Висновки. Такими чином, цифрова грамотність розглядається як здатність ефективно й безпечно використовувати цифрові технології для пошуку, аналізу, обробки, презентації та збереження інформації. Цифрова грамотність майбутніх економіста характеризується готовністю та

спроможністю використовувати цифрові технології у професійній діяльності в умовах переходу до економіки знань Формування цифрової грамотності у закладах вищої освіти має бути системним процесом, інтегрованим у зміст навчальних дисциплін, практичну підготовку й оцінювання професійних результатів, що забезпечить відповідність підготовки фахівців вимогам сучасного цифрового суспільства.

Список використаних джерел

1. Краус К. М., Краус Н. М. Особливості навчання здобувачів економічної освіти цифровому підприємництву в інноваційному університеті. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35067/1/Kraus_Osoblivoosti_navchannia_zdobuvachiv_1_2021.pdf
2. Кубанов Р. Вимоги до професійної підготовки фахівців економічних спеціальностей та їх реалізація в освітньому процесі вищого навчального закладу. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2014. № 2. С. 294-301.
3. Прийдак Т., Яловега Л., Лега О. Мисник Т., Зоря С. Розвиток цифрової компетентності як умова забезпечення конкурентоспроможності майбутніх економістів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 73 (5). С. 28–46.
4. Рамка цифрової компетентності для громадян України. URL: https://osvita.diiia.gov.ua/uploads/1/7451-ramka_cifrovoi_kompetentnosti.pdf
5. Розман І. І., Петрова А. В. Концептуальний підхід до формування цифрової компетентності у здобувачів вищої освіти. *Актуальні питання у сучасній науці* (Серія «Педагогіка»). 2023. № 10 (16). С. 730-739. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/10091>
6. Спірін О. М., Овчарук О. В. Цифрова компетентність. *Енциклопедія освіти / Нац. акад. пед. наук України : 2-ге вид., допов. та перероб.* Київ : Юрінком Інтер, 2021. С. 1095–1096.
7. Тропіна І. Цифрова трансформація економічної освіти в умовах інформаційного суспільства. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2018. Вип. 5 (10). URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/2_Irina-TROPINA.pdf
8. Філіппова Л. Л., Тверезовська Г. Т. Вимоги до фахівця економічного профілю. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка. Психологія. Філософія*. 2016. Вип. 155. Ч. 1. С. 77-84.
9. Цифрограм. Цифрограма 2.0. для громадян [Електронний ресурс]. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/digigram>
10. European Commission. *The Digital Competence Framework for Citizens (DigComp 2.2)*. 2022. URL: https://www.iiea.com/digital?gad_source=1&gad_campaignid=22339636043&

[gbraid=0AAAAAD30q8C7HP3P8QXiEQOvhv65jOd8G&gclid=CjwKCAiA2svlBhB-EiwARWDPjtbAc8dF3IL8wtOR3gHnhZbk5e0lE9wY3kr6Kn9yo0eB9WqtfDH e7RoCsa8QAvD_BwE](https://www.researchgate.net/publication/354444430/gbraid=0AAAAAD30q8C7HP3P8QXiEQOvhv65jOd8G&gclid=CjwKCAiA2svlBhB-EiwARWDPjtbAc8dF3IL8wtOR3gHnhZbk5e0lE9wY3kr6Kn9yo0eB9WqtfDH e7RoCsa8QAvD_BwE)

Юлія БРАХ

НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧЕНОГО А. КАРИШИНА

Дослідження постаті А. П. Каришина – видатного вченого, педагога, організатора та наставника, є доцільним у контексті соціокультурних реалій його епохи та його інтеграції з національно-культурними цінностями українського народу. Діяльність А. П. Каришина детермінувалася історичним періодом, у межах якого він функціонував, відображаючи його освітньо-виховну концепцію та педагогічні ідеї. Його педагогічна спадщина характеризується значною науковою відданістю, прагненням до наукової істини та справедливості, а також унікальними здібностями, що проявилися у педагогічній, організаційній та господарській сферах.

Дослідженням встановлено, що організаційно-управлінська діяльність – це цілеспрямована діяльність, яка спрямована на формування, підтримання та розвиток систем для ефективного досягнення поставлених цілей. Вона охоплює широкий спектр функцій, процесів і методів, що використовуються для координації ресурсів (особистісних, матеріальних, інформаційних) та оптимізації їх взаємодії.

Розглянемо основні функції організаційно-управлінської діяльності:

1. планування, яка охоплює визначення цілей, розробка стратегій та програм, тобто це прогнозування майбутнього та формування шляхів його досягнення;
2. організаційна, включає створення структури, розподіл повноважень та відповідальності, визначення взаємозв'язків між підрозділами та співробітниками, забезпечення необхідними ресурсами;
3. мотиваційно-лідерська, що забезпечує стимулювання співробітників до ефективної роботи, формування організаційної культури, забезпечення комунікації, вирішення конфліктів та надихання на досягнення спільних цілей;
4. контролююча, яка охоплює моніторинг виконання планів, оцінка результатів, виявлення відхилень від стандартів та внесення коригуючих дій для забезпечення досягнення цілей;
5. координаційна, що містить узгодження дій різних частин системи для забезпечення їх гармонійного функціонування та синергії;
6. прийняття рішень, вибір оптимальних варіантів дій з декількох альтернатив на основі аналізу інформації.